

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 277. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 29-го листопаду 1939. No. 277. Jersey City, N. J., Wednesday, November 29, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДОМАГАННЯ ЗІРВАТИ ЗНОСИНИ З СОВЕТАМИ

ВАШИНГТОН. — Метью Вол, президент Охоронної Конференції Американських Заробітників, а також заступник президента Американської Федерації Праці, вислав до президента Рузвельта листа з проханням, щоб Америка відтягнула своє признание Советської Росії, а також щоб зірвала всякі дипломатичні зв'язки з Соведами, а то тому, що Совеми, хоч зобов'язалися не втручатися до внутрішньої американської справ, ведуть комуністично-перевертну роботу в Америці. Навіть ті, що донедавна не вірили в ту перевертну советську роботу в Америці, тепер переконалися, що вона така є, інспірована Москвою, пише в своїм листі Вол.

УЧИТЕЛЬСЬКА ЮНІЯ ПІД ВПЛИВАМИ КОМУНІСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Перед комітетом Даеса зізнався проф. Генрі Ліннвіл та сказав, що ньюйорська учительська юнія ч. 5 є під контролею комуністів. Він також твердив, що ціла Американська Федерація Вчителів є під впливами комуністів, які кожний раз, коли вимагала цього хвилина, ставали в обороні комунізму, зокрема Советів.

Даес заявив, що його комітет правдоподібно попросить пані Рузвельт, жінку президента, на переслухання, а то тому, що пані Рузвельт прилюдно заявила, що вона охотно дала інформації в справі Конгресу Американської Молоді, якому закидують комунізм.

РОЗПРАВА ФРІЦА КУНА ДОБИГАЄ КІНЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Розправа проти провідника німецько-американського Бунду, Фріца Куна, добігає кінця. Його адвокат Сабатіно виголосив промову, в якій сказав, що під політичним оглядом він не погоджується з Куном, та вважає, що як політичного провідника його треба знизити. Але успішність новинна його знизити за політику, а не за ті речі, в яких він невинуватий. Любовні листи Куна, говорив адвокат Сабатіно, були цілком непричетні на тій розправі. А проте прокуратор уважав за відповідне їх чивати. Коли любов до чужої жінки була проступком, то величезну кількість осіб треба було поставити під суд, говорив він. Цезар і Наполеон поповнили ті прогріхи. А проте історія їх за те не осуджує. Суддя Валас сам признав, що деякі газети використовували цей процес для дешової сенсації, а не для вияснення справи. Він додав, що жаль, що не має тої судівницької сили, що має англійський суддя, а то він позамикав би деяких газетярів до тюрми.

РОЗПОЧАВСЯ НОВИЙ ОПЕРОВИЙ СЕЗОН.

НЮ ЙОРК. — Серед великої помпи і блеску розпочався мунулогодній понеділок новий оперовий сезон у Метрополітен Опері Гавзі. Сезон розпочато оперою Верді „Сімон Боканегра“. Головні ролі співали оперні зорі — Лоренс Тибет, Елізабет Ритберг, Джованні Мартініеллі та Езіо Пінза. Диригував Еторе Паніца. На ту першу виставу явилися у своїх дорожніх уборах ньюйорські аристократи, провідні особи в бізнесі, адміністрації, штуці, армії.

ГОЛ ОБОРОНЯЄ МІЖНАРОДНІЙ ТОВАРООБМІН.

ВАШИНГТОН. — Секретар Гол обороняв свою політику, оперту на свободі міжнароднім товарообміні. Критики закидали Голові, що його політика доводить до того, що чужі держави імпортують до Америки свої продукти та тим убивають домашній промисел. Гол твердив, що загальний добробут може бути опертий виключно на виміні товарів між поодинокими народами. В тім відношенні Гол покликався на недавню заяву англійського прем'єра Чеймберліна, який висказав подібну думку.

ГУВЕР ПРО МОЖЛИВІСТЬ ДИКТАТУРИ.

КОЛФАКС. — Герберт Гувер у своїй прилюдній промові сказав, що колиб Америка вступила до війни, то зараз упродовжені в Америці диктатуру. Він далі говорив, що європейські краї, які мають нині диктаторів, самі вибрали собі до влади тих диктаторів, а то тому, щоб ті завели лад і дали людям заповуку заробітку та прожитку. „Кожний диктатор на світі в своїх перших початках був вибраний людьми“, дослівно сказав Гувер.

НАГІНКА НА ХАБАРНИКІВ.

КАНЗАС СІТІ. — Суддя Рівес продовжує нагінку на хабарників, що загніздилися у місцевій адміністрації ще за часів впливів місцевого політичного „боса“, Пендергаста. Сам Пендергаст тепер уже в тюрмі. Але є ще багато менших „босів“, які далі при владі і далі спронежують громадські фонди та беруть хабарі. В першу чергу суддя Рівес звернув свою увагу на тих, що крали гроші, признані на поміч безробітним. Він потягнув їх до суду.

ГОЛОС РОБІТНИКІВ У МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ

ГАВАНА. — Представник робітничих юній Злучених Держав Америки, Карей, на міжамериканській робітничій конференції заявив, що робітництво мусить мати значний голос у міжнародній політиці, коли закінчиться війна й будуть укладати мирові точки. Щоб часом знов не уложено такого миру, що буде мати зародки насильства й спричинюватиме новий конфлікт.

СМЕРТЬ ЧЕТВЕРО ОСІБ В ОГНІ

Як Догерті, мешканець Спотсвуду, Ню Джерзі, запалив нафтову піч у своїм дерев'яному домі, ця з якоїсь причини експлодувала й вим'я обняла дім вогнем. Догерті крикнув жінці, щоб вона рятувала себе й діти. Жінка викинула йому з вікна другого поверху двоє дітей, а потім пропала за масою полум'я й диму. Пожарники знайшли потім останки жінки та її трох синів, у віці: 17, 15 та 4 роки. Догерті лікується в шпиталі з опечення.

Поліція припускає, що котресь з дітей бавилося коло нафтової печі і її зле наставило.

ХТО НАЙБІЛЬШИЙ ЧОЛОВІК У СВІТІ?

Студенти принстонського університету рішили голосуванням, що найбільшою живучою особою в світі є тепер Гітлер. Його проголошено найбільшим голосів діваст Айнштайн, а потім Чеймберлін.

ПОЖАРИ ЛІСІВ

У стейті Ню Джерзі, коло міста Ботлер, зайнялися ліси на горі Коперас. Лісовий уряд, котрий каже, що це найбільший пожеж лісів за останніх 5 літ, викликав пожежні сторожі з околишніх міст та три табори „Сі-Сі-Сі“.

КАЖЕ, ЩО ВИСТАВА „ВКРАЛА“ ЙОГО ІДЕЮ

Один шікаговець вніс у федеральному суді в Ню Йорку позов проти корпорації Світової Вистави в Ню Йорку. Каже, що заряд вистави взяв від нього ідею, як водити гостей по виставі, а йому за те нічого не заплатив.

А. Ч. ХРЕСТ ДЛЯ ПОЛЬЩІ

БЕРЛІН. — Американський Червоний Хрест подав до відомства, що висилає до Польщі ліки і одіж на суму \$250,000. Передше вислано те саме на суму \$25,000. Все це призначене для польських полонених і хворих.

НАСЛІДУЮТЬ БРИТІЙЦІВ

БЕРЛІН. — Здається, що вже вияснено, як повстала „магнетична міна“. Має це бути німецьке удішення тої міни, яку зачали закладати англійці при кінці минулої світової війни в 1918 році.

ЗАДОВОЛЕНІ З ФІНСЬКО-СОВЕТСЬКОГО КОНФЛІКТУ

РИМ. — Італія слідить за спором між Соведами і Фінляндією з великим зацікавленням, бо є того переконання, що завдяки тому конфліктові Совеми змушені покинути занехати свої інтриги на Балкані, який італійці вважають своєю сферою впливів.

СТРІЛЯЛИ ДО ПРИВ'ЯЗАНОГО ЛОСЯ

Фармер А. Е. Емпи з Айдаго Фолс, Айдаго, вийшовши рано на поле, побачив, що в його дрозтиний пліт, котрим обведено пасовисько, заплутався дворічний лось. Фармер покликав сина й оба вийшли з рушницями. На спідання родина іла лосину.

ПОШАНУВАЛИ ГЕРОЙСЬКОГО НІМЦЯ

ПАРИЖ. — З фронту доносили, що відділ британських офіцерів — летунів настав, на те, щоб при їх обіді був почесним гостем той німецький летун, що по героїськи боровся перед трьома британськими літаками і з пробитими кулями літаком зумів щасливо злетіти на землю. Він має відійти до табору полонених, але наперед хотіли йому британцям віддати пошану за героїство.

ГЕБЕЛЬС НАКЛИКУЄ ДО ОПТИМІЗМУ

БЕРЛІН. — Війни не можна виграти без оптимізму, бо він є так потрібний до витри, як гармати і стрільна. Особливо треба його в тяжких годинах нації, коли їй треба переносити тяжке горе й поконувати великі труднощі. Таке говорив нацистичний міністер пропаганди Геббельс до ранених жовнів, робітників і мистців.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПОЧТУ

Каже англійський поштовий уряд, що від часу війни він мусить перевозити 12 мільйонів листів більше, ніж до війни.

Причиною зросту листування є розділення родин через війну.

ПОЧВІРНЕ ВБИВСТВО НА ТЛІ РЕВНІЦЬ

До мешкання Фелікса Нецьковського в Порт Ричмонді, коло Філадельфії, в котрім жила також Регіна Кригера, дочка Нецьковського, закривавчасним ранком Станіслав Кригер, що жив окремо від своєї жінки, і почав стріляти з револьвера на рідню. За кілька хвилин пані Йосифіна Нецьковська, його 45-літня тесть, Флоренція, його 17-літня швагрова, лежали на долівці мешкання неживі. Потім постріли смертельно свою жінку й свого тестя. Накінець убив себе самого.

Розсліди поліції стверджують, що тлом почвирного вбивства була заздрість. Він оженився з Нецьковською, котра була кравчиною, кілька місяців тому. До мешкання Нецьковського дістався при допомозі витриху. Його жінка пробувала втікати крізь вікно, але як вона була на даху під вікном, Кригер її допав кулею, потім це побив по голові молотом, котрий теж приніс з собою.

СОВЕТИ ВЗИВАЮТЬ ФІНСЬКИЙ НАРІД ДО РЕВОЛЮЦІЇ

МОСКВА. — Московське радіо передало поклик, звернений до фінського народу, що взиває його до державного перевороту і повалення теперішнього уряду, бо інакше Фінляндію „жде доля Польщі“. А коли уряд буде скинений, тоді, як сказано через радіо, Фінляндія не буде потребувати побоюватися нападу з боку Советів.

З цієї промови заключають, що Совеми пішли дуже далеко та що можна надіятися дуже серйозних комплікацій. Вихід може знайтися хіба в тому, що фінський уряд заявив згоду забрати своє військо з пограничної смуги, якщо Совеми зроблять те саме. Фінляндія також рішучо заперечила, що її військо стріляло на советських жовнів, що були на советській території.

ВИСМІВЮЮТЬ СОВЕТСЬКУ ПРОВОКАЦІЮ.

ГЕЛЬЗІНКИ (Фінляндія). — Фінський урядовий комунікат ствердив, що коли були по советським боці які жертви в жовнірах, то не внаслідок стрілянини фінської артилерії, бо такої взагалі не було, а хіба тому, що советські жовніри, які вправлялись киданням ручних гранат недалеко советсько-фінської границі, потерпіли від якогось нещасливого випадку. А далі підкреслено в часописі, що смішно навіть припускати, щоб у культурному світі міг хтось подумати, що маленька Фінляндія береться до війни з Соведами, державою, що має 170 мільйонів населення. Фінляндія, пишуть газети, не думає про таку війну, але її хоче советський прем'єр Молотов, що нацьковує проти фінського уряду, знаючи, що такий малий нарід як фінський не годен видержати війни з Соведами.

„ДОЙЧЛАНД“ НА ОВИДІ

„ЛОНДОН. — Уже тепер знати, де бушує „кишеньковий“ панцирник „Дойчланд“, бо це він затопив коло Ісландії британський кружляк „Равальпінді“, при чому більша частина залогі, що виносила коло 300 людей, затонула.

КИЇВ.

МОСКВА. — „Правда“ подає, що згідно з переписом з 1939 року населення Києва, столиці України, виносить 846,293 особи. Часопис подає далі, що Київ побільшився під кожним оглядом, бо є більше, як бувало, помешкань, парків, бібліотек, театрів і т. п.

ПОЛЯКИ ПРО НІМЕЦЬКИЙ ТЕРОР.

ПАРИЖ. — Польські джерела подають, що німецька влада править польськими землями при допомозі терору. Кажуть, що німці розстріляли між іншими бувшого польського амбасадора до Франції, гр. А. Хлаповського, та вивезли з Кракова до концтраційних таборів 27 професорів ягайлонського університету.

„ПОЛЬСЬКА РАСА МУСИТЬ БУТИ ЗНИЩЕНА“.

БЕРЛІН. — Таке заявив Альберт Ферстер, бувший нацистичний провідник Данцігу, а теперішній керівник політикою на тих польських землях, що їх забрали німці на Поморію. Ферстер казав, що все, що на тих землях має щонебудь спільне з польською расою, мусить зникнути. Це ніби в заплата за „морди і тортури“, яких поляки допустилися над німцями. Ферстер підкреслив, що та політика супроти поляків ніколи не буде вже змінена. А коли буде проти неї спротив, то буде застосована „система залізного п'ястука“.

ТАГОР І ПОМІЧ ПОЛЬЩІ

БОМБАЙ (Індія). — „Ди Івнінг Нюз“, розпочинаючи збіркову кампанію на поміч Польщі, звернувся до індійського філософа Рабіндраната Тагора, щоб він дономіг цій акції. Тагор заявив, що він застарий (має 80 років), щоб узяти активну участь, але „його серце співчуває з переслідуваним польським народом“.

„ПОЛЬЩА МУСИТЬ ВОСКРЕСНУТИ“.

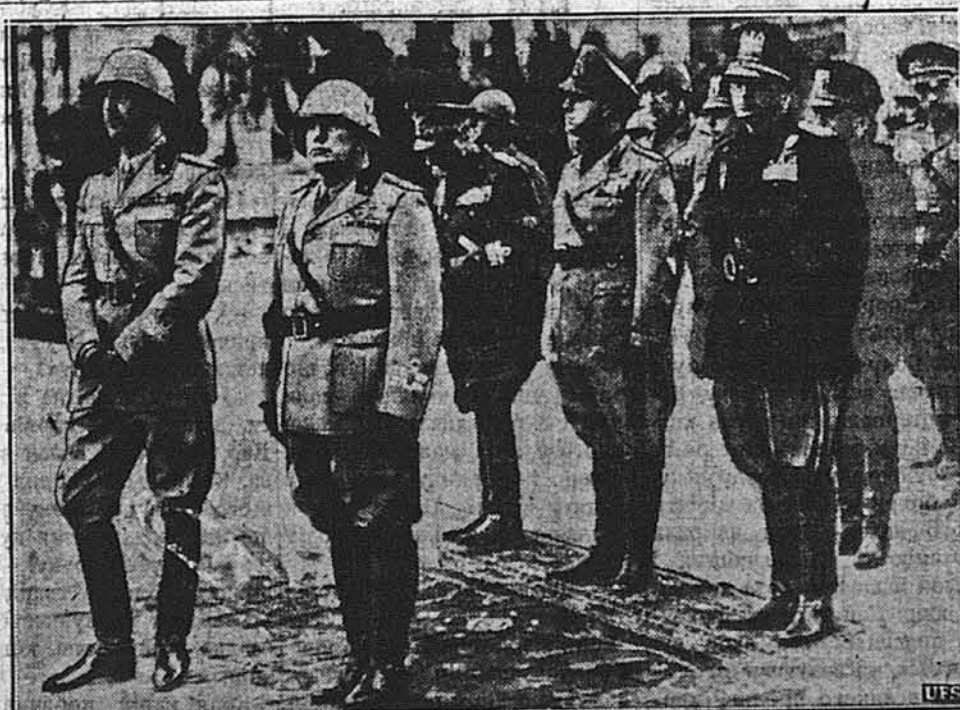
ВЕРСАЙ (Франція). — Таке заявив у своїй проповіді католицький єпископ Роланд Госелен, зазначаючи, що „могутий польський католицький нарід упав офірою несправедливого й варварського нападу“.

НІМЕЧЧИНА „ПОЗА ЗАКОНОМ“.

ЛОНДОН. — Таке словище розпорядок, підписаний англійським королем Юрієм, наслідком якого весь німецький експорт підлягає тепер конфіскації з боку альянтів.

ВЗИВАЮТЬ НЕВТРАЛЬНИХ ДО ОПОРУ.

БЕРЛІН. — Німеччина настає на неутральній державі, щоб вони піднесли протест проти англійської блокади на Північному морі, яка є нічим іншим, а тільки „бритійським морським розбишацтвом“.

ІТАЛІЙСЬКЕ СВЯТО НЕВІДОМОГО ЖОВНІРА.

Сцена коло „гробу невідомого жовніра“ в Римі, в котрому взяли участь наслідник престолоа Гумберт, прем'єр Мусоліні та граф Іанно (в другому ряді).

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
новим числом, в котрому оголошення хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОПАГАНДА ГОВОРИТЬ

Як лише почалася війна, англійський уряд дав голосну заяву, що він не буде робити в Америці ніякої пропаганди. Мовляв, він дозволить своїй справі говорити за себе.

Чи держитися він цієї заяви, покищо годі сказати. Противники Англії в цю заяву не вірять, як це видно хочби з неменше голосного закиду німецького уряду, що корабель „Атеніо“ затопили самі англійці, щоби прихилити на свою сторону симпатії Америки. Виходило, що Англія пропаганди зовсім не понехала, а тільки змінила її засоби.

На піддержку заяви англійського уряду прийшов якийсь час потім відомий англійський письменник Г. Г. Велс, котрий признався, що підчас першої світової війни він робив пропаганду для англійського міністерства закордонних справ, але тепер її робити не буде, бо, мовляв, англійський уряд не дає за своїх пропагандистів.

Та, не зважаючи на цю заяву з англійського боку, до Америки приїжджає тепер велике число різних прелегентів і кожний з них при вступі на американську землю каже саме те, чого від пропагандиста можна сподіватися.

Однак ця пропаганда від ухвалення зміни неутрактального закону рішучо ослабла. Від самого початку війни американці часто питалися: „Що заведе Америку у війну?“ Від зміни неутрактального закону Англія й Франція видно прийшли до переконання, що Америка дасть тепер їм усе, чого їм тільки треба, себто товари й амуніцію. Більше від Америки треба було альянтам аж тоді, як вичерпаються кредити, перевозові засоби й сила в людях. Дотепер тоді можна сподіватися натиску альянтської пропаганди на Америку.

Американські журналісти вже тепер розглядають, які аргументи буде ця пропаганда витягати. Догадуються, що головним аргументом буде велика втрата для Америки на випадок програти Англії й Франції. Мовляв, не треба багато уяви, щоби представити собі, що в такому випадку Америка стане перед завданням обороняти самій демократію й свободу проти німецького панування над Європою, яке то панування виробило Гітлерові апетит до панування над Європою, яке то панування виробило Гітлерові апетит до панування над усім світом. Звісно, Америці об'явно великий вплив на ведення війни, а ще більший на рішення миру.

Коли покищо цієї пропаганди ще нема, то це вважається за знак, що, не зважаючи на поважні труднощі у веденні війни, Англія й Франція ще не чуються zagrożені ні воєнно ні економічно.

В. Будзинівський.

КНЯЖА ПЕЧАТЬ

(Небилія).

(3)

Зібралися на старім побоевищі. Там, де колись давно бойки білися з якоюсь ордою, що йшла за гори, руйнуючи край. На поляні ще валялися кості давно побитих. Як пішов сильний дощ, то там, де сподоквав землю, виринули далішні кості. На тій поляні промовив до людей Зашко і закінчив словами:

— Будьте хороші, браття! Який буде кінець бою, не журіться. Хоч би не наша сила була здоймити голову з пле-чей Болеха, то ми такі спе-каємося його. Маємо дуже добрий спосіб дістати іншого князя. Великий князь у Києві дуже любить власних князів племен заступати своїми князями. Як Болеха не дістанемо в наші руки, то вишлемо до Києва посольство і попросимо великого князя, щоби нам дав свого сина. Очевидно, щоби дав нежонатого. Бо, поміркуйте собі, що наш князь повинен бути з нами сильніше зв'язаний. Нехай знає, що він один з нашої родини. Таке буде, як він візьме собі жінку з нашого племені.

Така гадка дуже подобалася

Гунякові з Суходолу. Він промовив:

— Коли діло в тім, щоби спекатися Болеха; коли вже маємо йти по князя до Києва, то зробим це зараз, не підставляючи горла під меч болевихського князя. Болевихське князівство і так завелике. Відстанемо від Болехова! У Києві просім князя на окреме, гошівське князівство. Межа між обома князівствами нехай іде по середині між селами Долж-ка і Гериня. В Болехові нехай далі княжить собі Болех, ми тут дістанемо іншого князя.

Бунтівники на південь від загаданого межі подобалася така гадка, бо не потребували битися з військом болевихського князя. До таких належав також Зашко. До слів Гуняка додав, гордо буючися в великого князя, щоби нам дав свого сина. Очевидно, щоби дав нежонатого. Бо, поміркуйте собі, що наш князь повинен бути з нами сильніше зв'язаний. Нехай знає, що він один з нашої родини. Таке буде, як він візьме собі жінку з нашого племені.

Не всім така гадка подо-

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ

(Подане тим, котрий щойно недавно опинився поза межами Советів).

Готувались до повстання.

Західня Україна була глибоко потрясена трагедією Карпатської України у березні 1939 р. Уже тоді кружляли неперевірені вістки про тісний союз Німеччини з ССР, що мав на меті поділ Польщі. Та як почалося німецько-польське напруження, то ніхто не думав про Совети, а зате вступила деяка налія на увільнення Західньої України згідно польського ярма, що з кожним днем стало щораз то більш нестерпне.

Було очевидне, що йде до німецько-польської війни. Всіх хвилювало питання, як поставиться німці до української справи. Зізнали не було щодо цього ніяких інформацій. Ніхто з нас не знав про німецькі плани на сході. Серед такої загальної дезорієнтації наблизилася скорим кроком війна. Пізнати це було й по тім, що ендеки почали з цілою силою цукувати проти українців, як „німецьких прихильників“.

Українська націоналістична молодь горіла бажанням повстати й обняти владу, поки прийдуть німецькі війська, щоб таким чином вининуть німецьку окупацію. Однак старші здержували „гарячі голови“ та оглядалися на „задні колеса“, мовляв, хто зна, хто тут прийде і чи варт спустити кров з нашої, і так уже скривавленої нації.

В Березанщині від осені 1938 р. не вгавала партизанка. Невловимі борці стріляли до польських поліцаїв і колоністів — мазурів. У відплату за те, як поліцаї стріляли безпощадно до свідомих українських хлопців. Та це не застрашило наших сільських бойовиків. Вони дали по ночах мушкетувалися з кісами по лісах і полях, приготувавшись до остаточної розплати з ворогом. Подібне було і в Підгаєччині; де теж ховалися наші хлопці по лісах і мало хто ночував удома. І в інших повітах, як Камінка Струмилова, Бібрка, Рогатин, Миколаїв і т. д., були наші хлопці під зброєю та чекали нетерпеливо наказу до повстання, а нікому і до голови не приходило, що Західню Україну займуть найгірші наші вороги, большевики.

Дня 30. серпня 1939 р. Поль-

балася. Не були з неї доволені всі ті бунтівники, що дали лишинились би під Болехом. Без тих, котрих землі відійшли би до нового князівства, нарід північної частини Болевихщини не дав би собі ради в боротьбі з князем Болехом. Також дехто з полудневих громад радив, саяк чи так, з Болехом покинути, щоби не пробував звозювати назад відплату від нього частину.

Парусот кіс вилискувалися до сонця при кожній новій промові. Гори лунали одушевленими окликами. Краями полями горіли вогні. Клуби диму нечачі сірі облаки неслися понад головами зібраних. При тих вогнях баби випікали баранину і паланиці. З лісів виринули щораз то нові бунтівники і приставали до гурту.

Між боярами вість про бунт викликала велику тривогу. Бояри потерпали, що через князя, й вони можуть потерпіти від збунтованих. Правду кажучи, і бояри хотіли би дістати іншого князя. Вони вибрали депутатуцію з найзначніших і вислали її до Болехова на княжий двір. Депутати стали князеві поясняти, що якби він вступився, то врятував би землю від великого проливу крові, бо нарід успокійсь би. Депутатція просила князя, щоби зробив що жертву для загального добра.

Ща проголосила загальну мобілізацію. Багато українців втікали в ліси, бо не хотіли йти боротися за Польщу. Польська поліція деяких з них виловила й тяжко на них за те пімстилась. При кінці серпня можна було бачити у Львові ведених скованих молодих українців, на яких ливили напис „не спеліні обов'язку“. Їх розстрілювано на цитаделі.

Мобілізація викликала паніку, пригноблення, доріжню, брак харчів і ліків, палива, нафти, свічок, сірників і т. д. Дня 31. серпня була дефляція львівської залози, що вирушала на фронт. Не було ніякого ентузіазму; військо йшло, як на зарі; жінки плакали, ніхто не віватував. Похоронний настрій тривав увесь час останніх передвоєнних днів.

Війна.

Дня 1. вересня 1939 р. польське радіо в 7. годині рано повідомило про початок війни і бомбардування пограничних міст. Коло 11. години над Львовом появились літаки. Тому, що день перед тим був пробний алярм, усі думали, що це польські літаки. Та так не було. Це були німецькі літаки, що збомбардували Городищецьку вулицю від „Коянткового“ аж до вулиці Бема. Було 60 трупів і коло 200 ранених. Погибли дві українки з Маслосоюзу на Городищецькій і кільканадцять українських робітників, що працювали на Городищецькій вулиці. Великі калюжі крові на Городищецькій, розбиті доми, вибиті шибви ще довго викликали жах серед мешканців Львова. Від першого дня війни над Львовом панував жах. З кожним днем збільшались руїни, горе й голод.

Українське організоване життя завершило з першим днем війни. Почалися масові арештування. У Львові арештували відразу 200 осіб на приказ з Варшави. Інтернували їх і вивезли до Кобрини коло Берези. Вивезли д-ра Ст. Шухевича, д-ра Д. Донцова, о. Я. Чемеринського, А. Жука, майже всіх емігрантів наддніпрянців, багато націоналістів, членів „Молодого Громади“, службовиків „Центросоюзу“ й т. п. Подібне було в

цілому краю. Українські редакції не могли мати повного списку арештованих, бо внаслідок лютунських алярмів загальмували всякий рух у Львові. Українські тижневики вийшли ще з датою 3. вересня (але при кінці серпня), а щоденники видали ще кілька випусків у вересні. Далше не могли вже видавати, бо не було паперу, а друкарні не працювали. Почтовий рух перервано з днем 1. вересня. „Діло“ видало ще одно число без цензури, бо годі було її відшукати. За це польська поліція здемолювала редакцію і друкарню „Діло“. Польські часописи виходили тільки на одній картці.

До Львова почали приїзди-

(Дальше буде).

ЯКА ЦІЛЬ ТЕПЕРІШНЬОЇ ВІЙНИ? — ПИТАЮТЬ АНГЛІЙЦІ

Більшість англійців, здається, не противиться війні, бо хоче знищення Гітлера й нацизму. Та такі великі письменники та філософи, як Бернард Шоу, Г. Г. Велс, Едінгтон та Гокслей і інші, хочуть не тільки знати, проти кого вони воюють, але за що, себто хочуть знати, що повстане по війні й вигрі.

Є дуже мала надія, щоб теперішній конфлікт можна було скоро зліквідувати. Всі хочуть знищити гітлеризм, бо Гітлера вважають початком і кінцем теперішніх клопотів. Однак різні вчені думають, що не сам Гітлер, як особа, нарешті стільки клопотів; вони дивляться глибше на справу й доходять до висновку, що причиною, яка довела до триумфів Гітлера, це самодлюбні націоналізми європейських держав. На їх думку, тільки європейська федерація може протиставитися гітлеризмові.

Як тільки вибухнула війна, Г. Г. Велс писав у лондонському „Таймсі“: Рівночасно з тою війною ми потребуємо широку дискусію. Є щось більше, важніше, як теперішня війна. Тому хочемо, щоб кожний громадянин брав участь у дискусії. Бо це є недопускань, щоби буря загальної нещастя (війна) скінчилася на якійсь конференції дипломатів“.

І розпочата Г. Г. Велсом дискусія набрала широкі розміри. Філософи, історики, астрономи, члени парламенту стояла головна сила ворохобників. Гвардисти, що їхали перед візком, дав приказ віхати в саму середину юрби. Не зробили цього, бо їх коні не послухали. Стрівожені світлим лісом сталевих кіс, ставали дуба.

— Вернімся, поки не вдарили на нас! — казали гвардисти князеві.

— Вперед, у юрбу! — крикнув князь до візника й усміхнений погрозив юрбі пальцем.

Візник затяв коні. Князь підвівся і крикнув до народу:

— Хочу бачити, хто перший підійде на мене руку!

По цих словах передусім кося похилилися. Гвардисти і візник стали поволі прогочуватися.

— Чому не розійдетеся? — кричав князь. — Тут для вас нема ніякої роботи!

— Є, чи нема, не вступимося відси! — відповів трізно Дар, великан і силач з Гошова. Кажучи це, скопив передусім коня при візку за зубило, що аж кінь став дуба.

— Відрубати руку! — князь приказав одному гвардистові.

Гвардист махнув мечем і рука впала на землю, коневі підкопата.

Коли нарід побачив кров, кинувся всею своєю масою на гвардію. Ледви гвардисти отрималися, вже лежали на землі розброєні і пов'язані. Пороз-

ти поїзди з утікачами з заходу, які ширили паніку. Щоденно німецькі літаки налітали на Львів, кружляли над містом, фотографували та скидали бомби на військові об'єкти. Найбільше знищено головний двір, залізничні вагони, двірці Клепарів, Підзамче і Личаків, Городищецьку вулицю, лютунську площу у Сквилові. Зовсім знищена Семинська церква св. Духа при вул. Коперника 36. Частинно ушкоджені св. Юр. Успенська (Волоська) церква, монастир св. василіянок при вул. Потоцького. З костелів найбільше потерпів костел св. Єлисавети коло головного двірця.

(Дальше буде).

Таких же управ, психологи, педисти і дипломати засипали англійські газети своїми письмами. Писали тисячами. Їхні погляди зводилися до таких висновків:

1) Заперестати війну, однак переконатися цілий світ, що Англія бореться за щось більше ніж рівновагу сил, та щоби було далі те, що „бувало“, чи там за нееконімічну суверенність держав.

2) довести до негайного замирення,

3) дискутувати „тихо“, щоби не перешкодити війні, яку за всяку ціну треба виграти.

Як бачимо, з тої дискусії вийшли аж три різні погляди. Однак найбільше прихильників має перша група, на чолі з Г. Г. Велсом. Для тої групи не важне те, щоб тільки знищити гітлеризм, бо хоч уже раз знищили Гогенцолернів, а чейже прийшов знову Гітлер. Велс твердить, що це система націоналістичного індивідуалізму та брак координації між народами є причиною нинішньої катастрофи.

Як до цього дійти? На думку Г. Г. Велса, треба якнайширше освідомити маси. В розмові з кореспондентом, американцем Джеймсом Б. Рестоном, Велс сказав, що „в Злучених Державах Америки є найбільша можливість провадити такі дискусії, бо нарід там не є засліплений війною“.

Велс знає добре, чого він хоче, а саме „драстичного перетворення ідей та взаємо-

мішували їх по льохах гошівських домі. Князь опинився в льосі Зашка.

Така несподівана і легка перемога поспула авес плян керманічів тої ворохобні. Юрба не знала, чим провідники керувалися і яка була їх ціль. Нарід гадав, що як Болех уже не княжить, то вся робота ворохобників скінчилася і що пора розійтись, бо голоду ні холири вже не буде. Велика більшість гадала, що на прогнанні голоду і повітря не конче потрібна аж смерть Болеха. З тої старим Печером знайденої старинної ворохоби виходило, що вистане, як лисий не буде княжити. Вільність народу спокійно розійшлась. Лишилися тільки заважтіші. Ті, що підставляли по двадцять п'ять і родичі Дара, котрому гвардист відрубав руку. Вони, наглили, щоби суд зробити зараз і князеві зараз відрубати голову.

Один був проти смерті, ка-

жучи:

— Він здоровий і сильний хлоп. За нього дістав би добрі гроші. Продаймо його в неволю!

— Небезпечно! — заперечив другий. — Його треба таки зараз убити. Готов наробити великої біди, як яким чудом вихопиться з в'язниці, або хто випустить його.

(Дальше буде).

відносин між народами; він не хоче революції в темноті, але т. зв. інтелектуальної революції хороших людей, „революції чистих умів, яка повела до кращої системи, що на ній міг би спочити кращий світ річей“.

„Правдива Ліга Націй“, писав він у лондонському „Таймсі“, могла би була повернути світ на кращий шлях іще в 1918—1919 рр.; правдива федерація людства може це ще зробити завтра“.

А Бернард Шоу хоче, щоб заперестати війну негайно та скликати конференцію. Він написав до „Менчестер Гардіан“ листа, в якому вихваляв Гітлера за його „отвертість і реалізм“, обороняючи права Гітлера міняти свою думку щодо цієї чи іншої світової проблеми.

„Чого я хочу від Чеймберліна — писав Шо — це те, чи він буде бомбардувати Берлін, чи ні“. За кожним разом, коли Гітлер висуває мирові пропозиції, Шо пропонує скликати міжнародну конференцію. Він теж закидає Чеймберлінові, що він „заслабів“ со своїми аргументами з дипломатами Німеччини та Москви“.

Та такими своїми виступами Бернард Шо звичайно забавляє англійську публіку, бо його аргументи, хоч часто добрі, вважають багато людей за „старече дитинство“.

Є ще інші визначні англійці, що хоч у більшості чи меншості прихильються до Велса чи Шо, мають трохи відмінні погляди на розв'язку цього конфлікту, як от учений Джуліан Гокслей і інші.

Звичайно, такі війні дебати не шкодять ні урядові ні теперішньому стану війни в Англії, бо англійці — нарід вироблений, знають, що значать слова, а що є акція, головне там, де zagrożена Бритійська імперія.

КВЕБЕКСЬКІ ЖІНКИ ДІСТАЮТЬ ПРАВО ГОЛОСУ

Мало кому відомо, що квебекські жінки, що голосують в домінійальних виборах, не мають цілком права голосу в часі виборів до провінційної легіслатури. Того права голосу добивалися вони від цілої низки літ, однак без успіху. У часі кожної сесії легіслатури, впродовж останнього десятиліття, з'являлися в легіслатурі делегація жінок, коли було предкладано законопроект, що уділяв права голосу жінкам. Однак делегация все була свідком, як цей всенос відкинувано. Навіть дуже патріотичний уряд „Юніон Насіонале“ не дуже клопотався тим, щоби жінкам дати право голосу. Дотепер теперішній ліберальний уряд прем'єра Адельяра Гадбу, хоча зеднати собі симпатії жінок, що, як відомо, мають великий вплив на своїх чоловіків при голосуванні, приобіцяв жінкам, що на випадок перемоги, дасть їм право голосу у виборах до легіслатури і без сумніву виповнить свою обітницю, маючи 69 своїх послів на всіх 86.

Також у Квебеку нема старечих пенсій, хоч є вони вже у всіх провінціях, бо провінційна легіслатура вперто противиться тому, щоби впровадити в себе домінійальний закон, що він у Канаді дає старечі пенсії і до котрих виплати причиняється частинно крім домінії також провінції і муніципаліти.

СКІЛЬКИ ЕЛЕКТРИТИ В ТІЛІ ЛЮДСЬКОМУ?

Людина і думає і порушається при допомозі електрики. Вже й обчислено, скільки електрики в людському тілі знаходиться. Пересічно стільки, що нею моголоб світити три мінути 25-ватога електрична лампа.

НА РІЖНІ ТЕМИ

НОВІ НАСТАВЛЕННЯ.

Оклахомський університет по-робив заходи, щоб урятувати від загибелі культуру й мову індіанців.

Професори мов у цьому університеті збирають фонографічні рекорди індіанських мов та фільми з індіанських записів і обичаїв. В університеті незадовго відкриють курси навчання мови племені черокі, котрих у стейті Оклахома є 40,000 осіб.

За цими заходами можна догадатися погляд, що різномовність мов в Америці країні зовсім не шкодить та що якби так індіанці зовсім забули свою мову й перейшли на англійську, то Америка від цього не то що нічого не зискала, але може й втратила б.

НАЙДЕМОКРАТИЧНІША КОНСТИТУЦІЯ В СВІТІ.

Віповідаючи Гедіє, московському кореспондентові, "Нью-Йорк Таймс", Лев Троцький каже трохи світла на достовірність донесень заграничних кореспондентів у Росії.

Каже він, що ніде в світі так не впливає на таких кореспондентів, що в Росії. Під впливом постійного натиску на кореспондентів ті пишуть навіть такі несенсичні, що російська конституція найбільше демократична в світі, що большевицький уряд має глибокі симпатії до демократії, що він ненавидить Гітлера й таке інше.

Не дивися, каже Троцький, що потім сталінсько-гітлерівська угода таких кореспондентів заскакує, якби не давалися піддурювати урядової пропаганди, ця угода не була б для них несподіванкою.

ХАЙ ЖИВЕ ГІТЛЕР.

Каже англійська преса, що урядові повідомлення німецького уряду рідним жовнірам, що згинув на війні, пишуть:

"Ваш син більше додому не вернеться. Хай живе Гітлер!"

Вістка може бути легко англійською пропагандою. Якби це була правда, то або німецький уряд був би дуже гупий давати вістку, в котрій смерть члена родини проти-ставиться так грубо з життям Гітлера, або може хтось в уряді знову саботажує Гітлера.

ТІСЕНОВА ДОЛЯ.

Німеческий уряд сконфіскував маєток німецького статського магната Тісена, котрий фінансував нацистичну пропаганду, бо він не захотів вертатися до Німеччини.

Тісенів маєток у Німеччині обчислюють на 80 мільйонів доларів. Отже навіть загроза такої втрати не застала його вертатися в рідний край.

Видно, знав, що там може втратити щось більше, ніж 80 мільйонів доларів. Що варт більше, ніж мільон, знаємо.

НЕМА ЗГОДИ.

Коли прихильники Гітлера й прихильники Сталіна однодушно заспокоюють свою публіку, що між Сталіном і Гітлером властиво згоди нема, одна японська газета подає, що большевицький уряд продав нацистичному уряду двадцять підводних човнів, а рівночасно дозволив уживати російського порту Владивостока для нападів на англійські й французькі кораблі на Далекому Сході.

Як це покажеться правдою, то Росія знайдесть у позиції держави, що має з воюючою Німеччиною не договір про неутральність, але договір про воєнне союзництво.

БОЖЕВІЛЬНИЙ СВІТ.

Каже директор стейтового шпиталю для умово хворих у

стейті Делавер, що нині світ є масово божевільний.

На доказ масового божевільня наводить масову нетерпимість.

Один американський журналіст дає кращий образ замішання, в яке ставить пересічного німця німецька урядова політика. Післяли німця на війну, а тимчасом він там те й робить, що брудне шмаття пере. Казали йому, що Німеччина має здобути цілий світ для себе, а тимчасом фірер репетує за мир. Кажуть йому, що фірер завіз у Німеччині єдність, а тут йому бомба по-при саме вухо пролетіла. Кажуть, що це зробили англійці, а арештовано дві тисячі німців. Справді, як тут не здурити?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

1. Листопадове Свято.

Цього року Листопадове Свято відбулося в нашій громаді під знаком громадського об'єднання і через те увінчалось надзвичайним моральним успіхом. Свято влаштувала центральна громадська організація, "Українська Федерация Стейту Мічиген", яка повстала недавно з об'єднання всіх українських національних організацій Дітройту, Гемтремку і Дірборну. Свято відбулось з тією самою програмою в окремі дні, і так: для східної сторони відбулося в Українській Хаті в неділю, 5 листопада, а для західної сторони міста в Українським Народнім Домі в неділю, 12 листопада. В обох випадках перед концертними програмами відправлено в церквах панахиди за полярних українських героїв при масовій участі громадянства. В українській кат. церкві в Гемтремку відправили панахиду і виголосив гарячу патріотичну проповідь о. д-р Тиханський, а в Дітройті в українській кат. церкві при вул. Кліперт відправили панахиду та сказав теж гарну патріотичну проповідь о. Побуцький.

Громадське об'єднання доказало прямо чуда. В Українській Хаті, яка нормально містить усього п'ять соток кірсел, було два рази стільки прихильників на концерті. Всі проходи й виходи двері були так тісно заставлені збитою масою прихильників, що прямо не можливо було протиснутися через сальо. Кажуть, що коло двісті громадян мусили вернутися додому задля браку місця. В беткетовій салі Українського Народнього Дому, яка містить коло дев'ять соток кірсел, було присутніх на листопадовім концерті понад тисячу громадян. В обидвох концертах взяло участь більше як дві тисячі громадян. Настрій громадянства був ширший, святочний і патріотичний.

В концертних програмах взяли участь три місцеві українські хори, а саме "Український Хор ім. Когляревського" з Гемтремку під управою п. Л. Нахвостача, "Український Хор Боян" під управою п. А. Стисловського і "Український Національний Хор Думка" під управою п. О. Штика, обидва з Дітройту. Хори дали нам гарні й відповідні до свята точки, добре зіспівані й опрацьовані. Як солісти на обох концертах виступили: пані Стефанія Цимбаліста, сопран, яка відспівала такі знамениті концертні твори, як "Синя чічка" Гайворонського, "Горить мое сердце" Лопатинського і Шуберта "Пісня нан водах". Пан Тарас Губіцький, професор "Дітройтської Музичної Консерваторії", скрипка, відіграв знамениту українську виванку власного складу і "Танець Вогино" Діфея. В обидвох концертах взяла участь теж молодеча "Українська Мандолінова Орхестра Київ" під проводом п. Курілова, яка дала до програми гарні народні виванки.

З відповідними до свята деклямаціями виступили молоденькі панночки, Прихитко і Мовола.

Добре опрацьовані реферати, що висвітлювали значіння листопадового зриву, виголосили мж. П. Запорожець на концерті в Гемтремку, інж. О. Сип Любецький на концерті в Дітройті. Концерт відкрив вступним словом у Гемтремку д-р А. Т. Кібзей, а в Дітройті адв. Іван Кузь, президент Української Федератії. Кінцеве слово дав на обох концертах п. Василь Довгань. Він вказав на konieczність об'єднання українських національних сил у цілій Америці. Небезпека, яка грозить українському народові тепер від імперіалізму червоної Москви, казав п. Довгань, бе у дзвін тривоги й заставляє всіх українців до створення єдиного національного фронту без ріжниць партій, до яких вони досі належали. І так є, що не треба аж політичного спеціаліста, щоб бачив, що український нарід відчуває потребу об'єднання і з усією щирістю йде за об'єднуючими національними кличками, чого наглядним свідомством були обидва концерти Листопадового Свята в Дітройті.

При кінці концертом є звернути кілька завваг, а саме, що на будуче, задля поваги й іще кращого успіху наших національних свят, мусимо вистерігатися довезних програм, які тривають три до чотири години. Ми це осягнемо через залучу наших хорів в один хор для таких святочних концертів. Замість трьох або чотирох хорів у таких святах матимемо один великий хор з двіста співаків, як це було осягнене вже в нас підчас свята Хрещення України, 4. липня ц. р. Також наше громадянство, а властиво урядники наших організацій повинні зрозуміти, що на таких святах, як Листопадове Свято, Шевченка й інші не повинно виходити з оголошеннями ріжних біжучих підприємств, балів, представлень, базарів тощо, бо тоді поважний і святочний настрій свята перемінюється у пікіновий, базарний настрій, що навіть послужило деяким нашим заповідачам, які мають з природи веселу вдачу, до використання цієї нагоди для використання цієї нагоди для жартів і комізму, щоб розвеселити публіку. Такі речі є навіть пожадані на бенкеті чи заставі, але ніколи на святі, де громадянство прийшло відсвяткувати велику історичну хвилину та згадати "не злим тихим словом" своїх героїв, які поклали свої буйні голови за визволення батьківщини.

Тут жартів бути не може. Поза ці майінциденти Листопадове Свято в Дітройті мало цього року могутній, всенародний характер.

2. Вистава українських експонатів.

Кілька років ва ініціативою "Монг Вименс Крісчен Асоційшн" кожної осені відбувається в Дітройті у Міжнароднім Інституті вистава творів артистичних робіт жінок ріжних націй. Цього року така міжнародня вистава артистичних експонатів відбулася в Міжнароднім Інституті в п'ятницю й суботу, 10 й 11 листопада. Цього року знов українське мистецтво запрентувало на цій міжнародній виставці Філія Союзу Українок Америки в Дітройті, влаштувавши чудовий український кіоск. Ріжнородні багаті вишивки, килими, різьбарські гуцульські вибори, малярські образи, глиняні начиння манили грою гармонійних українських кольорів око глядача та притягали найбільше публіки до українського кіоску.

Місцева американська преса дала одно з перших місць кіоску Філії Союзу Українок, помістивши гарні знімки з експонатів та присвятивши українському мистецтву дуже теплі й прихильні рецензії.

3. Український Народній Дім.

Заклик до громадянства у справі Українського Народнього Дому, який недавно помістив на сторінках "Свободи" д-р А. Т. Кібзей, не пішов на марне. За ініціативою уряду вже зорганізовано хор, до якого вписалося двадцять кілька співаків з молоді і старших. Відбулися вже дві проби і кожного разу вписувались нові члени до хору У. Н. Дому. Молодий диригент, п. Степан Любинецький, починає вже здобувати щирі симпатії і прихильність серед ширших кіосків у Дітройті. Є надія, що тепер при У. Н. Домі повстане великий і гарний хор. Безперечно, що У. Н. Дім, що-го конечно потребує, бо без доброго хору і драматичного гуртка не може бути мови про українське культурне життя при У. Н. Домі. А для чогож У. Н. Дім збудований, як не для просвітної й культурної справи?

М. Шустакевич.

МІЛВОКІ, ВІС.

Українські марки на виставі.

Здається, що нема на світі країни, в якій не був би поширений звичай збирання поштових марок. Та мабуть серед українців є дуже мало оди-

П'ЯТНИЦЯ І СУБОТА

DECEMBER 1 & 2, 1939

ЦЕ ДВА ДНІ, ЩО ЗАКІНЧУЮТЬ 21-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ІСНУВАННЯ ФІРМИ

П. СТАСЮКА

124 FIRST AVE., NEW YORK CITY

Поза надзвичайну знижку цін на всі м'ясні товари

КОЖНИЙ ПОКУПЕЦЬ, ЩО ЗРОБИТЬ ЗАКУПІВ ПОНАД \$1.50

У П'ЯТНИЦЮ І СУБОТУ (1. І 2. ГРУДНЯ)

ДІСТАНЕ КУПОН ЗА КОТРИЙ ДІСТАНЕ ДАРОМ

БАБКУ

В ПЕКАРНІ П. ОРЛІЦЬКОГО, 104 ПЕРША ЕВЕНЮ (НЕДАЛЕКО ВІД НАШОГО СКЛЕПУ)

ПОКУПЦІ ФІРМИ П. СТАСЮКА, ЩО ЗРОБЛЯТЬ ЗАКУПІВ У ЦІ ДНІ ПОНАД \$1.50 У ФІЛІЯХ ФІРМИ:

628 - 5th AVENUE 121 NASSAU AVE. BROOKLYN, N. Y.

ТАКОЖ ДІСТАНУТЬ КУПОН НА БАБКУ

БАБКИ БУДУТЬ ДОСТАВЛЕНІ ДО НАШИХ СКЛЕПІВ

У ЧЕТВЕР І П'ЯТНИЦЮ, 7. І 8. ГРУДНЯ

І ТАМ КОЖНИЙ ПОКУПЕЦЬ БУДЕ МОГТИ ІХ ДІСТАТИ.

П. СТАСЮК

МОРАТОРІЯ НА ДОВГИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ

Канадійські новобранці, з яких коло 32,000, мабуть з початком весни наступного року вийдуть на бойовий фронт, тішаться такими привілеями, виданими домініальним і провінційальним урядами, що їх можуть їм позавидувати звичайні смертельники або т. зв. "цивілі". І так домініальний і провінційальний уряди підпирали кроки, щоб охоронити вояків перед фінансовими журбами. У тій цілі домініальний уряд наміряє, а албертський уряд вже видав мораторію на довги для жовнірів, що, почавши від 3. жовтня вписалися до армії. Та мораторія не відноситься одначе до осіб у цивільному стані. Канадійські жовніри не потребують боятися, що втратять свої наділи (гомстеди), якщо не вивпили приписаних обов'язків, або не платять податків.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Замовляйте тепер різдвяні картки, поки ще є добрий вибір.

Кожного року деякі замовлення приходять в останній тиждень перед Різдвом. Тоді почти завжди різдвяні листівки і тижко, щоб картки були одержані часом. Не чекайте до останньої хвилини, але замовляйте тепер, щоб бути певним, що будете мати ці гарні картки часом.

Книжкові картки з віршом на Різдво 5ц.

Нові українські картки, з кольоровими зображеннями без видрукунаних різдвяних поздоровлень, надаються на різдвяні картки, особливо до американців 5ц.

Ми платимо переслаку. На С.О.Д. не вислається. До замовлення треба залучити належність. Виразно зазначити, якого роду картки Вам вислати.

"S V O B O D A" 81-83 Grand St., P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ПОЩО ЛЯЛЬКА?

Англіські жовніри люблять носити з собою всякі улюблені річі й звірята, так звані "мекоти". Цей, наприклад, взяв собі ляльку.

Ця мораторія на жовнірські довги буде тривати, на підставі албертського міністерського розпорядку, не тільки цілий час тривання війни, але ще 2 роки по її скінченні. Жовніри по увільненні з війська будуть управлені заняті ті роботи, де вони працювали перед їхнім вступленням до війська. Якщо жовнір поляже в війні або буде у такий спосіб покалічений, що стане неспосібний до праці, то в такому випадку зможе родина жовніра або він сам, коли вернеться з війни додому, одержати право посідання на ділянку землі (гомстеду) по задоволенні належності. Ніякий віритель не може проти жовніра внести скарги до суду за віддання довгу, бо всі довги, зроблені жовніром, по вступленні до війська признаються за неважні. Віритель, що уділить кредиту жовнірові, робить це на власну відповідальність. На підставі розпорядку албертського кабінету міністрів такої скарги не можна внести навіть проти жінки жовніра або його дітей і то ще 2 роки по скінченні війни й увільненні вояка з війська. Албертський уряд розпорядив, що жовнір може цілими літами не платити податків від свого дому або реально-сти і йому не можна їх продавати за довги ще два роки по скінченні війни. Не дивота тому, що на перший мобілізаційний пошук зголосилися стільки добровольців до армії, що їх не можна було всіх прийняти до війська, а тих, що вже прийнято, усувається, як що покажеться, що мають якусь фізичну хвибу, а на їхнє місце є вже зголошених десятки нових новобранців.

ПОЩО ЛЯЛЬКА?

Англіські жовніри люблять носити з собою всякі улюблені річі й звірята, так звані "мекоти". Цей, наприклад, взяв собі ляльку.

В КОЖНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАП ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ "АСОПИС 'СВОБОДА'".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ
В АМЕРИЦІ

СІРАКОЗ, Н. П.

З діяльності сиракозської громади.

1. Свято злуки відділів У. Н. Союзу.

В неділю, 15 жовтня 1939 р., відбулося в нашій громаді велике свято злуки відділів У. Н. Союзу, то є: Тов. Українська Січ, від. 282, і братство св. Петра і Павла, від. 39, які злучилися в один відділ під назвою „Тов. Українська Січ“, від. 39 У. Н. Союзу.

Злуку довершено концертом, получивши з святковим обідом. Сповідальні мрії місцевих членів союзів, які вірять, що в єдності сила, а чого українському народові так дуже потрібно.

Свято злуки почалося у нас традиційним звичаєм. В неділю по великій Службі Божій о. М. Кузів відправив парастас і молебень за померлих і живих членів обох згаданих відділів У. Н. Союзу. Того ж дня в Укр. Нар. Домі відбувся концерт, получений з обідом і промовами. На сцені зійшлися члени обох відділів, як теж прибули союзовці з Обурн, Н. П., з тов. Українська Січ, від. 283, і брат. св. Миколая, відділ 38. На початку програми члени Запорозької Січі, від. 283, вийшли зорганізувати на сцену під звуки пісні „Гей, там на горі Січ яка“.

Свято відкрив о. М. Кузів молитвою. Після обіду промовляли: місцевий представник зозлученого відділу 39, п. І. Пігуляк, а о. М. Кузів виголосив гарну святочну промову злуки.

Святочний реферат виголосив головний фін. секретар-касир У. Н. С. п. Р. Слободян. Бесідник зупинився на значній злуці відділів, а описав обширно висказав поступ У. Н. Союзу, його надбання, силу членів і фінансів. Цікаво було почути про місцевих членів, яких список бесідник привіз з собою, витягнувши його з головних реєстрів. Він прочитав докладно, як і хто держиться У. Н. Союзу поодиноким, чи з цілою родиною. Не кинув до смаку було слухати тим, що то звикли багато говорити, а діла мало виказувати. Можливо, що виголосивши реферат п. Р. Слободяна вплине не тільки на звичайних членів, але й на тих, що то люблять тільки розказувати й чужими руками добиватися достояння.

В міжчасі виступав укр. парохіальний хор під проводом дячка-тепер. П. Зінька з ніжкою народних пісень: „Лікуй, Україно“, гімн американських українців і інші.

Описав представник з відділу У. Н. С. з Обурн, Н. П., і з місцевих установ складалі бенкет і жертви злученому відділові ч. 39.

На поклик п. І. Пігуляка переведено збірку на визволення України, яка принесла \$9.80. Гроші передано кассірові з „ОДВУ“ ч. 9, який покладе жертвувати окремо.

Свято закінчено українським національним гімном, а описав члени бавилися при танцях до пізньої ночі. Члени наші повинні тепер взятися до ділової праці й за поклик п. Р. Слободяна зміцнити злучений відділ новими членами й доказати поступ ділом.

2. Концерт Михайла Голінського.

Дня 22 жовтня ц. р. заходять почесного голови Укр. Центр. Комітету відбувся в нас величавий концерт М. Голінського, при акомпанюванні панни В. Стеткевич. Концерт почався в годині 8-мй вечором. Прибули громадяни місцеві і позамісцеві з Ром, Обурн, Фултон, і Н.

Виступ нашого славного співака, українського Каруза, зачарував у

1 АМЕРИКА НЕ ЛИШИТЬСЯ ПОЗАДУ.

Коли європейські держави фабрикують газові маски мільйонами, Америка робить собі приготування на всякий випадок... Нагорі американський жовнір з газовою маскою на голові. Нижче, наліво, Джордж Прайс, старший інспектор у федеральній військовій школі хімічної війни, в Елджуді, Меріленд, пробуює сочки до газової маски, спускаючи на них важкий предмет. Направо: робітниця збирає докупи газову маску. Внизу робітниця причіпають сочки до газових масок.

сіх присутніх. Сала Укр. Нар. Дому трясало від його сильного і мистецького співу.

Публика нагороджувала оплесками співака без перестанку.

Його пісні представляли в концертовій програмі образи нашої, колись могутньої держави. Веселі дні, смутки і надії на краще, наші широкі степи, гори Карпати, наших гетьманів. Хотілося сідаєти й вслухуватися без кінця.

Треба великого знавця та критика, щоб зміг вірно описати виступ нашого співака.

Хто з наших громадян був присутній на концерті, то певно в його пам'яті залишилися глибокі сліди ті чудові пісні, які впродовж двох годин виводив п. Голінський.

3. Листопадове Свято.

В неділю, 5 листопада 1939 р., відсвятковано в нашій громаді роковини святих днів 1. листопада.

В годині 7 вечором в церкві св. Івана Хрестителя відправив панакхиду гість

з Обурн, Н. П., о. М. Лисак, при асисті місцевого пароха о. М. Кузів за полонних героїв, які впади на полі слави за вільну Україну.

Підчас панакхиди співали церковний хор під проводом дячка-тепер. П. Зінька. Шкільні діти під проводом сестер службениць асистували зорганізовано, як теж служили з прапорами: Тов. Укр. Січ, від. 39 У. Н. С. Тов. Запорозька Січ, від. 317, скандували і сестринство Серія Христова.

По панакхиді о. М. Лисак виголосив високо патріотичну промову з Листопадових днів, які шастям і радістю овіяли тому 21 літ наші український нарід. Згадуючи про славу минулих, закликав вірних не впадати на дусі, а скупчувати силу і працювати для неї України, поки не повстане воля України.

В 8-мй годині в У. Н. Домі почався святочний концерт.

Свято відкрив п. І. Пігуляк, який описав проголошував точки програми.

Шкільні діти відспівали „Молитву за вітчизну“, „Безіменним Героям“; декламував О. Кіш; „Пісня Стріляць“ — спів дітей. „Над могилу борців“ — деклямація О. Граб; „За гору, за лугами“ — спів; „Інвали“ — деклямація Т. Оринич; „Вітер“ — спів. Описав виступили хлопці з крисами до впрям.

Сольо на скрипці відіграв ученик початкувчої школи музики, М. Сінгур, при акомпаніюванні панни М. Лушак.

Парохіальний хор відспівав „О, там в гаю“, „Навчила нічка“, „Сумно мені, сумно“.

„До України“ деклямувала панна Анна Заліско; хор — „Єдинається діти України“, „За Україну“, „Живи, Україно“.

Святочний головний реферат виголосив п. Д. Галич, головний реєкор, секр. У. Н. С. Бесідник в односторонній реферат висказав хід полі в Україні, почавши від кінських часів і козаччини, зупиняючись на подіях теперішнього часу. Багато історичного матеріалу було висказано в святочній рефераті, який скріпив нас на дусі. Також згадав про великі жертви, які наш нарід віддав за волю, між ними Головицького, Біласа, Данилишина, Кіно, вальця і інших, а тепер навбільшу жертву — свіжу могилу Митрополита Андрія Шептицького. Реферат був дійсно глибоко обдуманий і патріотичний і він остаточно довго в нашій пам'яті.

Збірка в церкві принесла \$29.24, зовступу при дверях \$37.00. — Разом \$66.24.

По відігнанні розходів решту грошей здержитися на місці до часу, коли можна буде вислати на призначену цілю. Це постановив місцевий Укр. Центральний Комітет.

но в святочній рефераті, який скріпив нас на дусі. Також згадав про великі жертви, які наш нарід віддав за волю, між ними Головицького, Біласа, Данилишина, Кіно, вальця і інших, а тепер навбільшу жертву — свіжу могилу Митрополита Андрія Шептицького. Реферат був дійсно глибоко обдуманий і патріотичний і він остаточно довго в нашій пам'яті.

Збірка в церкві принесла \$29.24, зовступу при дверях \$37.00. — Разом \$66.24.

По відігнанні розходів решту грошей здержитися на місці до часу, коли можна буде вислати на призначену цілю. Це постановив місцевий Укр. Центральний Комітет.

5. Свято Хрещення України.

В нашій громаді йде підготовка відсвяткувати 900-літні роковини хрещення України. Ця злука виринула вже давно в Укр. Центр. Ком. Так уложившись обставини, що ми спізналися від інших громад, одначе не занекали думки і мусимо виповнити наші національні обов'язки.

Свято хрещення України укладається на величаве свято, яке відбувається в нас 23. листопада ц. р., в День Подяки.

Того дня місцевий від. ОДВУ ч. 9 в цім святі буде посвячувати хрест у церкві св. І. Хрестителя. Цей хрест передасть відділ ОДВУ ч. 9, як пам'ятку для церкви.

Цей хрест є виробу нашого артиста-різбара Лашука з Карпатської України. До купна хреста причинились ОДВУ ч. 9 і місцеві громадяни своїми лептами.

Збіркою на цей хрест занялася прихильниця ОДВУ, пані Юстина Туркевич. Разом зібрано \$20.50.

Цей скромний, але ширий дар буде в пам'яті нашої громади, які причинились до купна хреста. Позістали гроші вишлетесь на визволення України.

Гаврил Туркевич, предс. рефер. У. Н. Комітету.

СПЕЦІАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ
ДЛЯ ЛЬОЯЛЬНИХ ЧУЖИНЦІВ.

З бюра канадського прем'єра міністрів видано оповістку, що будуть видані нові ідентифікаційні документи для деяких чужинців. Ті спеціальні ідентифікаційні документи одержать ті ворожі чужинці, які з технічного огляду вважаються за таких, одначе доказали в воєнній часі свою лояльність і гідність довіря.

До тих останніх зачисляє канадський уряд чехо-словаків, що насильно, проти своєї волі, відісталися від панування Німеччини, одначе що-до котрих лояльності нема ніякого сумніву. Вони проте будуть у стані вимінати свої оригінальні сертифікати реєстрації за нові документи, що будуть їх хоронити в користанні їхніми громадянськими правами.

РОЗХОДИ НА ВІЙНУ ВИНОСИЛИ \$9,300,829.

Бюро контрольного скарбу оповістило з початком листопаду, що канадські спеціальні розходи на теперішню війну виносили в жовтні б. р. \$9,300,829. Як розходи на війну мала Канада у вересні б. р., воно не оповіщено.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У понеділок, 27. листопада, померла у Нью Йорку, Н. П., МАРІЯ ДОМАРЕЦЬКА СЕЗ.

У четвер, 30. листопада, в годині 9:30 рано відправиться парастас у заведенню П. Ярем, 128 Іст 7. вулиця, а в годині 10. рано тліні останній Похідної будуть відправлені до церкви св. Юрія, 29 Іст 7. вул. Вічна їй пам'ять!

ОБВАНТАЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО
ЖОВНІРА

Американський жовнір підчас громадянської війни мав на собі сто фунтів вантажу, а крім нього ще 15-фунтову рушницю. Французький жовнір підчас німецької війни в 1870 році мав вантажу 80 до 90 фунтів.

Англійський жовнір сьогодні має несповна 69 фунтів і, як каже англійська команда, цей вантаж розділений на його тілі в науковий спосіб так, щоб він можливо як найменше йому справляв недоготи.

СТАРІ МОЛОДЦІ.

Дехто думає, що коли чоловік доживе до 70 літ, то вже старець. І хто безупинно думає про те, що він уже старий, бо минуло йому вже 60 або 70 літ, то й справді ще скоріше старіється і немичіє. Що думаємо, тим і стаємо. А чейже були й деякі дійсно старі люди, що мали і по 80, або 90 літ, що тільки починали якісь важке діло. От, наприклад, славному німецькому генералові Гінденбургові було вже понад 65 літ, коли він вславився своїми великими перемогами над москалями. А коли покинуло його на президента, то вже 80 літ доходило йому. Славному англійському політикуві Гледстоуну було 83 роки, коли вже четвертий раз став прем'єром. Славний німецький генерал фон Мольтке ще був головою пруського головного штабу, коли було йому 88 літ.

Тож не піддавайтесь думкам про старість, коли вам мине 80 або 90 літ! Ще й тоді думайте, що добре могли б ви зробити для себе або для людства взагалі!

ХТО ПРИШЛЕ 3-центрову марку, відстане формулку, як робити літний мід. Також промаємо чистий літальний мід. 269.
THE HUNTERDON APRIARIES
Star Route Box 204,
FLEMINGTON, N. J.

DR. M. SMITH
MOVED TO
353 EAST 19th STREET
between 1st & 2nd Avenues
NEW YORK CITY
Tel. STuyvesant 9-1679
Hours: 12-2; 6-8.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
Гострі в хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. Аналіз крові для подружжя св. доцтва.
Узурпатори й жиди лікуються без операції.
225 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10-8; неділя 11-2
Жінка-доктор до обслуговування. X & Флюороскоп.

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

Ковдають до безпотрібного терпіти. Аналіз крові, луги „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація. ПО НИЗЬКИМ ЦІНАМ заповнюють удачу діагнозу. Ревматичні стани, „Гей фівер“, астма, клопоту відходою кишки, піху, залоз і нирок лікуються модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DERUNA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10-2 год.
І від 4-9. У неділя від 10-2.
Особні жидальня для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

GEORGE SALOWICH
FUNERAL DIRECTOR
and LICENSED EMBALMER
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Капелан і Офіс
3932 LIVERNOIS AVENUE,
DETROIT, MICHIGAN.
Phone: LAfayette 1334.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць як далеко поз.
Нюарком. Вразі потреби теле.
фонуйте до нас. Обслуга шир.
і чиста. — Офіс:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

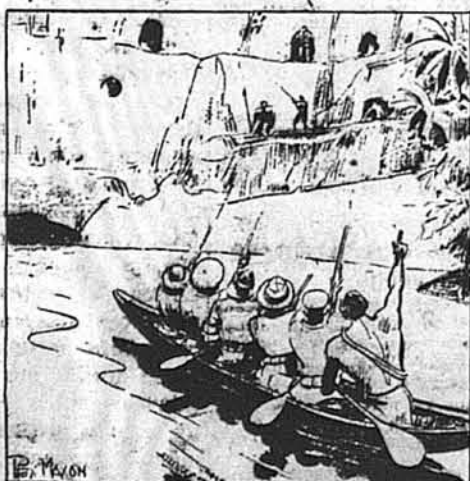
ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
зв'язує погребів по ціні та
низькій, як \$150. Обслуга
найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals at low as \$150.
Telephone: GRAMercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКС, БРООКЛІН, НЬЮ
ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

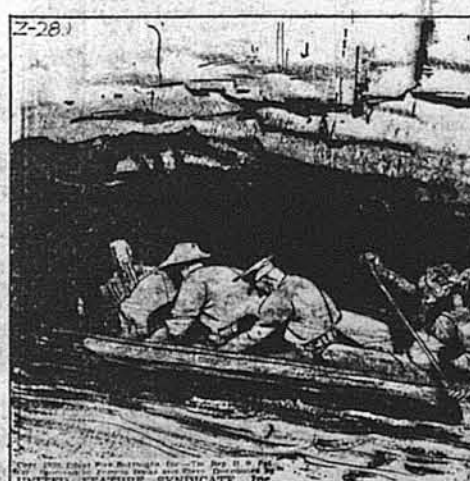
(28)

Тарзан видав скорі розпорядки своїм товаришам, що вони мають чинити. „Стріляти в руки!“ — закричав він нагло. „Ми зближаємося до кам'яної стіни. Дикун миттю кинуть на нас свої списи і каміння. Вже тепер добре підгляньте тих дикунів, що найбільше небезпечні. Я керуватиму човном просто до цієї чорної нори!“

Стріляти прицілились і на знак Тарзана майже рівночасно висмалили до дикунів. Гомін розлягся по нетрах, а три дикуні повалились до води. Інші дикуні на вид цього збентежились. Вони стояли хвилину непорушно. Та наші подорожні не дармували. Знов закланцали замки стрільби і знов роздалися вистріли.

Ще кілька дикунів упали в воду. Решта почала втікати. Тарзан тимчасом уся увагу звертав на те, щоб човном покласти просто до чорного отвору. Вода була така рвуча, що найменша похибка булаб розторопшила човен. Та йому пощастило. Ніс човна попав у нору. Миттю запанувала страшна темнота, хоч виходило око.

„Наосліп гнались подорожні вперед, не знаючи, що їх очікує зпереду. Може який водопад? Може скали, серед яких на трісні розбіється човен? Пері сівну своєю рукою до руки Джанети і чуло її дитину. „Прощавай, дорога! Погано воно виглядає“. „Прощай, дорогий!“ — відповіла Джанета. „Не думай, що я боюсь!“